

Triumphe ende nieuwe tijdinghe van de heerlijcke blijde krooninge van den alder Doorluchtichsten, Hoogchghenooren Vorst ende Heere Frederic Hendric, d'eerste van die name, Paltzgraef aen den Rijn, ende keurvorst des heylighen Roomschen Rijckx : hoe dat de Heeren Standen, met tzamen de gantsche ghemeente eendrachtelijkc hem hebben ghekoren voor hunnen Boheemschen koninc ...

<https://hdl.handle.net/1874/18764>

TRIVMPHE

ende

37
45

Nieuwe Tijdinghe/ van de
heerlijke blijde krooninge van den alder Doorluch-
tichsten/Hooghgeboren Vorst ende Heer FREDERIC HEN-
DRIC, d'eerste van die Name/ Paltzgraef aen den Rijn/ ende
Keurvorst des heylighen Roomschen Rijcx: hoe dat de Heeren
Standen / met tzaamen de gantsche Gheemeente eendrachtelije
hem hebben ghekoren voor hunnen Boheemschen Koninc/
ende hoe dat d'Edele hem hebben ghekroont / ende
triumphelijc ontfangen binnen de stadt Prage.

Gheschiedt den 3 ende den 7 November.

Ghetranslateert wt de Hoochduytsche Sprake, in onse
Nederlandtsche Tale.

UB 577

Erst Ghedruct binnen Praghe / by Arnout Ras/
ende nu t' Wtrecht voor Hendric Boomaer.

Anno 1619.

Der bemindte Leser / alzoo wy zien dat de tijt alles leert in dese onbe-
 standighe weerd / ende daer niet op te bouwen en is / want den tijde
 brenghet alle veranderinge mede / wat nu hooge is dat wort moezet
 wel nedich / en seggen met den Doot: Tempus Edax Rerum. Want
 als wy ooc konnen merken aen de gherwesene Monarchien als Ni-
 nus / Cyrus / Alexander ende Varius: als ooc den Julius Cesar ende ander Heys-
 denen inder / hun Rijcken zyn vergaen / ende tot een eynde gekomen / alzo ooc vele
 Christen regeeringen: zoo vooz onse tijden als tegenwoordich veranderen / ghelijc
 den Propheet Daniel wel verhaelt / dat den almachtighen Godt des Hemels alle
 Konincrijcken in syn hant heeft / ende gheeft se dien hy wil.

Ende nu willen wy voorts schryven ende komen tot onse materie en gheschie-
 demisse / van wegen de Krooninghe des Boheemschen Koninc Fredericus Daltz-
 grave aen den Kijn. Alzo naer affsterben sine Majesteit Keyser Mathias van
 den Wyse van Oostenryc / dewelcke syn Kijc in groote onrust ende oneenicheyt
 gelaten heeft / inzonderheyt dat Konincric van Bohemen / als ooc van Hongarijen:
 Ende alsoo de Standen der Kroon Bohemen zende den teghenwoordigen noot
 van hun Waderlandt / dooz de verschillen die sy hadden met sine Majesteit den
 Keyser Ferdinandus / zoo hebben sy tot meerder versekertheyt van hunnen staet
 tot Electie gheverden / ende met een doormoedich verloet aen sine Keurvorstelijcke
 E. Daltzgrave / om tot eenen Boheemschen Koninc te hebben / ende naer vele del-
 berate ende gewichtich overleg / ist zoo wijt gekomen dat sulc is ghescheut
 geworden / tusschen beyden hebben die van Hongarijen den doozlichtighen Doxt
 ende Prince van Transsilbanten Gabriel Batoz verkoren tot een Koninc. Sijn-
 ten dat hier mede af / ende varen voorts tot onse materie vande Krooninghe van
 sine Majesteit Koninc van Bohemen / die nu syn resolute genomen hadde; nae
 aengenomene Electie zoo heeft hy synen wech genomen en verrocken van Heys-
 delberch na den Ober-Daltz / daer suer Weerden met syn Gemael een weynich
 tijts ghehouden heeft / en is daer na met grooten triumph na Praga verrocken /
 hebbende by hem een groote meniche van Heeren en Princen / sinne Ambassa-
 deurs / 500 Turastiers / ende 500 Arquebusiers / ende een mijle van Praga zijnde
 zoo zyn sine Majesteit teghen gekomen 100 Edelkiden / Craven ende Barons
 van de Standen des Lants / alle op kostelijcke ghemonteert / ende hebben sine
 Majesteit aldaer zeer heerlijc volckom gheeren / ende voorts gheconvopeert tot
 op 't kasteel / alwaer hy verwacht wiert met 7 Daendelen Boggers / ende 3 Com-
 pagniën Weerden / staende vande nieuwe poorte tot het kasteel / het aengenomen
 krijche volc rontsom: de wallen inkomende / heeft sine Koninclycke Weerden te
 peerde zittende / ende de Koninginne zittende op eenen zeer kostelijken koets wa-
 gen / is ghevolcht / neffens haer hebbende haren sone / en den Hofmeester / ende des
 Koninc Weerbroeder ende Prince Christiaen van Anhalt / en den Hertoch van
 Warthenburc / ende andere Princen zyn vooz sine Majesteit gerdien: als sy nu
 op 't kasteel afzaten / is aldaer een zeer groot ghetal van Edelbrouwen gheweest
 alle op kostelijc se beciert / die als glinstereende sterren bloncken / hebbende sine
 Majesteit met groote hoflicheyt ontfangen / en is alles zoo Ceselijc toegegaen /
 als opt eenen Roomschen Koninc te voeden varen / en van vele wyfent menschen
 met

met verwondering aenghezien / waer op ghebolcht is dat sune Majesteit by aen-
dientie is aengedient / dat hy de Heeren Standen gedelibereert was tot de kroo-
ninge te komen / den welcken zoude geschieden den 4. Novem. des loopende Jaers
1619 / ende is alzoo begonnen op den zelven dito / ende volstrect op de maniere als
volcht.

Geestelike nadien sune Majesteit bande Heeren Standen tot inde Slothekerke
is geacompaigneert geworden / zoo zyn sy in S. Wentzelijns Capelle gebracht /
ende aldaer het Konincklike kleet aengedaen hebbende / zyn hun zeven Geestelijcke
met witte overroocken gebolcht / daer na volchden zeven andere Gheestelijcke met
blauwe mantels / hebbende hoeden met dobbel Wrimozijn overtroocken : Naer dese
volchden d' Officiers die de Jurweelen dzorgen / namentlic den Erf ende Krou-
schencker des Koninckrijck van Bohemen / dzagende den Erf- Schencker een zil-
veren bergult / ende den Adont- Schencker een zilveren Lampet : Daer na heb-
ben andere twee ghedzagen twee zilbere Schalen / naer dewelcke volchde den op-
persten Lanthofmeester metten Scepter : Naer desen den oppersten Lantrechtter
metten Rijck- apper / naer hem den oppersten Burchgraef / dzaghende de Koninck-
lijcke kroon in beyde handen : Hier na volchde den Heraut van't Koninckrijck Bo-
hemen in syn gewoonlijc habijt / hebbende inde hant eenen witten Scepter / daer
na der kroon van Bohemen Erf- Waerschalck / hebbende het Konincklike sweert /
met een roode swaerde / Ende hier na volchde sune Majesteit metten
bloeten hoofde / zynde geacompaigneert ter rechter zijden metten Heer Admini-
strator van't Evangelische in Bohemen / ende ter linker zijden eenen anderen
Boheemschen Gheestelijken persoon / beyde met byzuyne swaerde rocken / die sune
Majesteit na den Outaer leyden / ende aldaer met hem nederknielende / hebben
ghebeden : Van daer worde hy wederom ghebracht / ende in eenen schoonen koste-
lijcken stoel (met tamen swaerde overtroocken zynde) neder geset / zyn de Gheest-
elijcke wederom na den Outaer ghegaen / alwaer den Heer Administrator de sake
int Latijn heeft vertelt / waer op alle de Trompetten en Keteltrommels hebben
geslagen : Daer heestmen int Latijn Veni Sancte Spiritus, Sec. begonst te zingen /
en daer na in Boheemscher sprake ghezongen / Godt den Vader blijft by ons etc.
Daer op een Collecte is afghelesen / ende eenen witten Thoozroc aengebaen heb-
bende / is hy na den Wredicstoel ghegaen / ende heeft aldaer in Boheemsche sprake
gepredic't / twee geeyndicht / ende het Vader onse gelesen zijnde / heestmen den xx
Psalm mede in Boheemsche sprake ghezongen / en wert daer na noch byzuynde int
Boheemsche gesongen / ende die alles ghedaen zijnde / is den Heer Administrator
wederom totten Outaer gegaen / ende de Litanie int Latijn begonst zijnde / heb-
ben hun de Musicienen ende Trompetters ander twerf zeer liefelijc ende konstlich
laten hooren / ende hier na isser wor den Apostel Paulus tot Timotheum eentghe
passagien gelesen / ende daer op twee Boheemsche Liedkens ghezongen. Doozes
hebben de selve twee Gheestelijcke met de Heeren opperste Burchgraef / den op-
persten Lanthofmeester / den oppersten Lantkamer- heer sune Majesteit na den
Outaer gelepdet / ende aldaer t' samen nederknielende baden / ende t'gebedt ghe-
eyndicht wefende / hebben sy met sune Majesteit aengaende den Gedt- sprake ge-
houden : Waer op den Heer Burchgraef tottet volc riep / nademael dattet mi booz-
handen was datmen sune Majesteit zoude kroont / oft zulck hinnen wil was?
Daer op alle 'tholc gesamentlic riep / ja wy wilent / 'twelc hy alzoo tottet twee

Der ende derder reysen ghebraccht hebbende / riep 'tghemeene volc daer op 'elcken
 male / ja wy wilent : Waer op men syne Majestejt eenen boec heeft voorgehou-
 den / op den welcken hy twee vingeren leyde / ende heeft alsoo in Wofheemische de
 Heeren Standen den gewoonlijcken Eedt ghesworen / die den oppersten Durch-
 graef syne Majestejt was voozlesende / waer naer syne Majestejt is vooz den
 Wuaer neder gheknielt / ende den Heer Administrator aldaer vooz hem staende /
 heeft een vergult doosken met zalbe op den boec ghehouden / en met eenen vinger
 wepnich daer van genomen hebbende / heeft hy syne Majestejt op syn voozhoofd
 daer met ghescreken : hier op gaf den Heer Waerschalck den Administrator dat
 Swaert stekende inde sjerde / die dat syne Majestejt gevende / sprac int Latijn /
 Per Dominum nostrum Iesum Christum, Amen. Daer na gaf hy hem den Scepter /
 daer na den Wjcr-appel / ende na dat een root hoerken / hier op nam den Heer Ad-
 ministrator de kroon / die mede hief den Heer oppersten Durchgraef / den Heer
 opperste Lant-Posmeester / den Heer opperste Kamerling / ende de twee Gheestes-
 licken / de welke syne Majestejt in den Naem der heyliger Wybuldichejt opste-
 reden : waer na hy wederom mette kroon ende den Scepter wt den stoel werdt
 geleyd / alwaer den oppersten Durchgraef tot de Heeren Ständen seyde : Mades-
 mael als nu huulieder genadichste Koninc ende Heere was gekroont / zoo zonden
 sy beneffens hem volghens 'tgebruyc ooc tot de kroon sweeren / ende den zelven
 vooz humen genadichsten Koninc ende Heere bekenmen. Waer op den oppersten
 Durchgraef syner Majestejts Wjcr-appel ende handt kuffe / roerende met twee
 vingeren de kroon aen / ende vooz syne Majestejt neder ghebruycht hebbende / is
 hy voozs ghegaen / den welcken alle d'andere Officiers na volchden / die ontrent
 honderet waren / waer op de Heer Administrator dat Te Deum laudamus met luy-
 der stemmen heeft ghezongen / waer na de geheele Musicque / Trompetten ende
 Akereltrommels zyn ghevolcht / hebbende ooc alle de kloeken binnen Wragen ghe-
 luyt / ende men heeft alle de groote Canons los gheschoten.

Ooc hebben de Wozghers / zijnde 13 Daendels / ende eenige Compagnien Sij-
 ters / tot dzy reysen toe het Salve gheschoten. Hier na heeft syne Majestejt achte
 Ridderlycke personen die daer zaten tot Widders geslagen. Naer allen 'twelc is
 syne Majestejt zeer solemnelijcken wter Kercken aen een Tafel / met een groot
 ghetal vande Heeren Standen ghebrucht / alwaer hy na het oude ghebruyc tot de
 Landt-Tafel heeft gesworen / 'twelc gedaen zijnde / is hy met syn Konincklyc kleet
 beneffens syn Hupsbourwe aen een Tafel gezet / en hebben alsoo met malkande-
 ren de maeltijt gehouden. Boven des voozs Koninck Tafel zijnder noch 14 Ta-
 fels besonder vooz d'Officieren met spjse bereyt gheworden. Ende daer wert ooc
 na Konincklycke ghewoonte divers ghelt van gout ende zilver gheworpen / 'twelc
 den Koninc aen sach. Daer heeft ooc op des Slots plaets een gheheele ame roo-
 den ende witten wyjn vooz alle man wogheloopen.

Syne Majestejt heeft hem ter halber maeltijt de kroon laten afnemē. Waer
 na men is opghestaen / ende men heeft op de ghezonthejt vande dzy Wofheemische
 Standen eenen dronc wgedroncken ende alom gebrecht. Hier mede syne Ma-
 jestejt gheluc ghewenscht tot der kroonen.